

1. Obiekt

EWANGELICKI
KOŚCIÓŁ FILIALNY PW. ŚW JANA CHRZCICIELA

2. Czas powstania
1910 r.

3. Miejscowość

OJERZYCE

4. Adres

Ojerzyce
66-231 Kupienino
nr działki:
nr ks. wiecz.:

5. Przynależność administracyjna

województwo lubuskie
powiat świebodziński
gmina Szczaniec

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Ogerschütz

7. Przynależność administracyjna do 31.12.1998 r

województwo zielonogórskie
gmina Szczaniec

8. Właściciel i jego adres

parafia rzym.-kat. pw. Św. Anny
w Szcząncu
66-225 Szczaniec

9. Użytkownik i jego adres

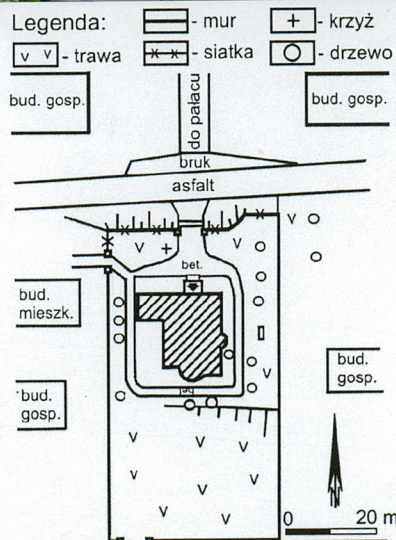
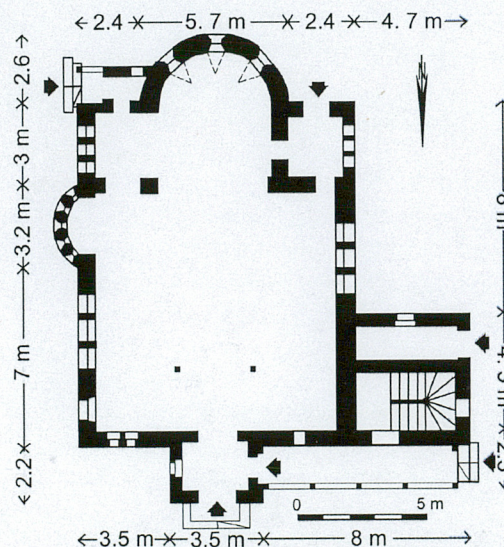
Parafia rzym.- kat. pw. św. Anny
66-225 Szczaniec

10. Rejestr zabytków

nr: z dn.

L-772/A

16.10.2017

Ojerzyce – jedna z najstarszych osad w powiecie świebodzińskim, sięgających tradycją XIII w. - własność rodu pieczętującego się polskim herbem Łabędź. W pocz. XIV w. ziemie trafiły w ręce rodziny von Smolcke. Po raz pierwszy wzmiankowane w 1416 r. jako własność Hansa von Walderode. W XV w. o wieś rywalizowały rody von Walderode, von Stentzch (Szczanieckich), von Schlichting – ci ostatni byli właścicielami wsi w końcu XVI i pocz. XVII w.

Pierwszą bliżej znaną właścicielką Ojerzyc była Ewa Maria von Kalckreuth z Wolimierzyc (ur.1653 r.), żona Caspara Sigismunda von Knobelsdorff, która powtórnie wyszła za mąż za Ferdynanda von Maxen i zmarła w Ojerzycach w 1694 r.. W 1706 r. majątek odkupił od spadkobierców jej bliski krewny – Samuel von Kalckreuth.

W 1 poł. XVIII w. Ojerzyce były własnością rodu von Briesen, późniejszych właścicieli Jezior. W poł. XIX w. posiadał je Aleksander Hielscher, potem żołnierska rodzina Schneider, - wdowa po Hermanie Friedricchu Aleksandrze wyszła powtórnie za mąż (1879) za Eugenia von Schmelling z Pomorza, uzyskując tytuł szlachecki. W rękach rodziny von Schmelling majątek pozostawał do 1939 r.

Kościół w Ojerzycach istniał już w XIII w. W 1586 r. wzniesiono nową świątynię drewnianą, która istniała do 1864 r. Rozebrano ją ze względu na zły stan techniczny i, w 1910 r. wzniesiono kościół obecny. Na przełomie 30/40-tych lat XVI w. kościół przejęli protestanci na okres do 1654 r. Od chwili powstania kościół należał do dekanatu świebodzińskiego. Z chwilą restytucji przeszedł pod jurysdykcję biskupów wrocławskich, włączony do archidiaconatu głogowskiego, parafia Rzeczycy. Proces rekatolizacji przebiegał z dużymi oporami, a po zajęciu Śląska w 1741 r. przez prusaków, władze pruskie stosowały wobec katolików restrykcje.

Obecny kościół wzniesiony został przez protestantów w 1910 r. na starym placu kościelnym. Jego fundatorem była rodzina von Schmelling. Do 1934 r. kościół obsługiwany był przez pastora ze Szczañca – Traugutta Leistera.

Po drugiej wojnie światowej kościół stał się filią parafii Szczaniec; poświęcony został 26 maja 1946 r. Od 1972 r. obsługiwany jest przez księży Salezjanów.

Autorem projektu kościoła był Konrad Büttner, budowniczym – mistrz murarski Zimmermann z Wolimierzyc.

SYTUACJA.

Wieś Ojerzyce położona jest na wsch. od Świebodzina, przy drodze lokalnej łączącej Kupienino i Wolimierzyc, na pd.zach. od miejscowości gminnej Szczaniec.

Kościół znajduje się w pd.wsch. części wsi, na wprost pałacu, po pd. stronie szosy. Usytuowany na prostokątnej parceli od strony pn. sąsiadującej z łąkami, od wsch. i zach. – z posesjami wiejskimi, na wzniesionej w stosunku do szosy platformie. Brzeg skarpy umocniony jest murem kamiennym, na którym zamontowano ogrodzenie z prostokątnych kwater siatki. Wejście na teren cmentarza przykościelnego – po schodach umieszczonych na osi fasady i we wsch. narożu. Pozostałe granice konturowane tynkowanym murem artykułowanym wyższymi słupkami. Wokół kościoła – obejście wyłożone płytami betonowymi, pozostały teren porasta trawa.

MATERIAŁ. KONSTRUKCJA. TECHNIKA.

Ściany murowane z ciosów granitu (pozostawione bez tynku) i cegły (tynkowane), ganki – drewniane, detal architektoniczno - rzeźbiarski wypracowany w tynku. Balustrada ostatniej kondygnacji wieży – szalowana pionowo deskami. Ściany wewnętrzne, tynkowane. Empora organowa drewniana na konstrukcji drewnianych słupów; balustrada ażurowa, tralkowa.

Posadzki i podłogi: posadzka ceramiczna z kwadratowych i prostokątnych płytek w kolorze brunatnym. Na emporze i w kondygnacjach wieży – podłoga z desek.

Schody: na emporę organową schody drewniane, policzkowe, jednobiegowe z zabiegiem dolnym na łuku; balustrada z faliście wykrojonych listew. Na wieży schody jednobiegowe łamane, drewniane, policzkowe.

Sklepienia i stropy: w korpusie strop belkowy z drewnianym, malowanym pułapem; w prezbiterium – sklepienie kopulaste, w kaplicy – krzyżowe. W kondygnacjach wieży stropy belkowe typu nagięto; pod emporą organową – strop belkowy nagi.

Wieżba dachowa – drewniana typu mieszanego: kleszczowo - płatwiowa z dwiema ścianami stolców leżących i ścianą stolców pionowych, usztywniona mieczami.

Pokrycie dachowe – ceramiczna karpiówka pojedynczo w łuskę; na ganku fasady – podwójnie w koronkę.

Otwory okienne: otwory okienne zróżnicowane w kształtach i proporcjach, pojedyncze lub zestawiane w biforia i triforia. Szkło okienne maćcone pęcherzykami powietrza. W ścianach korpusu: wysokie smukłe triforia prostokątne, wypełnione trójpoziomowymi ramiakami metalowymi szklonymi szybkami prostokątnymi oprawnymi w taśmy ołowiane; w środkowych polach niektórych okien – witraże. Pojedyncze, biforialne i triforialne okna prostokątne, niewielkie; stolarska ościeżnicowa, jednodzielną, wielopodziałową. Niewielkie okna prostokątne zamknięte łukiem okrągłym, wypełnione oknem krosnowym, jednodzielnym, wielopodziałowym – szklonym prostokątnie w taśmach ołowianych; część okien wypełniona witrażami, w części – niektóre partie okna zastąpione szybkami witrażowymi.

Drzwi zewnętrzne: prostokątne, zamknięte łukiem pełnym, jednoskrzydłowe i dwuskrzydłowe, płycinowe, opierane ramowo – listwowo; listwy w układzie jodełkowym, lub w koncentryczne romby i gwiazdy; osadzone w ościeżnicach drewnianych. Prostokątne drzwi do wieży: prostokątne, w ościeżnicy drewnianej, dwuskrzydłowe, ramowo -listwowe.

Drzwi wewnętrzne – z kruchty do nawy: arkadowe, dwuskrzydłowe, ramowo - wielopłycinowe; do zakrystii- arkadowe, deskowo - listwowe, współczesne.

14. Kubatura ok. 1500 m ³	15. Powierzchnia użytkowa 232 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne kościół ewangelicki	17. Użytkowanie obecne kościół katolicki
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja - brak informacji		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Stan techniczny dobry; niewielkie pęknięcie muru na łączeniu kruchty zakrystii z korpusem.. niewielkie złuszczenia farby na tynkach zewnętrznych.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie ⇒ bieżące remonty pod nadzorem konserwatorskim.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)
AP w Zielonej Górze/Stary Kisielin – akta USC w Ojerczycach z lat 1874 – 1882,
zesp. 730/6

24. Uwagi różne.

25. Opracował

tekst ..... PDZ „ALMA” Jacek Sawiński, 30.07.2007 r.

plany i rysunki ..... PDZ „ALMA” Jacek Sawiński, 30.07.2007 r.

zdjęcia ..... PDZ „ALMA” Jacek Sawiński, 30.07.2007 r.

miejsce przechowywania negatywów: archiwum PDZ „ALMA”

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisu prawa autorskiego

22. Bibliografia
- S. J. Erhardt, *Presbyterologie des evangelisches Schlesiens*, Tl 3, Liegnitz 1783
- H. Berghaus *Landbuch der Mark Brandenburg und des Markgrafthums Nieder Lausitz in der Mitte des 10. Jahrhunderts*, Bd III. Brandenburg 1856
- Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski, T. I, nr 323, Poznań 1877 -79
- G. Zerndt, *Abriss zur Heimatkunde des Kreses Züllichau – Schwibus*, 5. Aufl. Schwibus 1926
- S. Kozierowski, *Pierwotne osiedlenie pogranicza wielkopolsko – śląskiego między Obrą i Odrą a Wartą i Bobrem w świetle nazw geograficznych*, /w:/ Slavia Occidentalis 7 - 8, 1928/29
- K. Herzberg, *Sippenforschung und Wappenkunde*, Heimatkalender des Kreses Züllichau – Schwibus, 1931
- J. Krasoń, *Uposażenie klasztoru cystersów w Obrze w wiekach średnich*, Poznań 1950
- M. Nowacki, *Rodzina von Knobelsdorff na obszarze świebodzińskim. Przykład postaw szlachty miejscowej wobec spraw śląskich w okresie wczesnonowożytnym..* /w:/ Rocznik Lubuski 26 – 2000, cz.2

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)
Pocztówki w zbiorach Muzeum Miejskiego w Świebodzinie, nr inw.: 3629,4222
Mapa powiatu świebodzińsko - sulechowskiego, opr. F. A. v. Witzleben, Berlin 1834, litografia kolor.- zbiory kartograf. Muzeum Miejskiego w Świebodzinie
Katalog kart pocztowych www.schwibus.pl

27. Załączniki

* wkładka nr 1: cd. opisu, spis materiału fotograficznego, zdjęcia

* wkładka nr 2 - 4.: zdjęcia

1. Miejscowość OJERZYCE gm. Szczanec , pow. świebodziński , woj. lubuskie	2. Obiekt (nazwa jak na karcie) KOŚCIÓŁ FILIALNY PW. ŚW. JANA CHRZCICIELA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) cd. opisu, spis materiału fotograficznego, zdjęcie
--	---	--

Cd. opisu

RZUT: kościół wzniesiony na osi pn. – pd. Korpus zbliżony do kwadratu, od pd. zamknięty prostokątnym prezbiterium z półkolistą apsydą, flankowanym parą prostokątnych aneksów mieszczących kaplicę (wsch.) i zakrystię (zach.). Kaplica przedłużona od pn. o niewielki prostokątny aneks zakończony od wsch. drewnianym, jednoprzęsłowym podcieniem. Na pd. krańcu wsch. ściany korpusu – półkolisty ryzalit, otwarty do wnętrza. Kaplica we wsch. aneksie otwarta do wnętrza prezbiterium i do nawy. Pośrodku fasady – niewielka kruchta na rzucie kwadratu. Do pn. części ściany zach. przylega wieża, na rzucie zbliżonym do kwadratu, mieszcząca klatkę schodową oraz prostokątny schowek; dostępna z zewnątrz. W zach. części ściany pn. – prostokątny, czteroprzęsłowy, ganek, podparty drewnianymi słupami, dostępny po schodkach.

BRYŁA niewielka, znacznie rozczłonkowana. Korpus prostopadłościenny, wysoki, jednokondygnacyjny, nakryty wysokim dwuspadowym dachem; na połaci zach. – wole oko. Niskie, parterowe prezbiterium wraz z półkolistą apsydą nakryte wysokim dachem dwuspadowym, zamkniętym półkoliście nad apsydą. Dwupołaciowe dachy parterowych, niższych od prezbiterium, aneksów kaplicy i zakrystii spływają z dachu głównego; w wypadku zakrystii osłaniając również drewniany podcień. Parterowy ryzalit w ścianie wsch. zwieńczony dachem półstożkowym; parterowa kruchta – stromym dachem dwuspadowym; zaś ganek w fasadzie – daszkiem pulpityowym. Wszystkie dachy z okapami mocno wysuniętymi na końcówkach krokwi, lekko wzniesionymi ku górze.

Wieża bez podziałów na kondygnacje, w obrębie ścian równa wysokością kościołowi (sięga kalenicy dachu korpusu), zwieńczona drewnianą galeryjką, nakryta wysokim hełmem: w dolnej części czterospadowym, z okapem wysuniętym na końcówkach krokwi, w górnej – stromym stożkowym.

ELEWACJE: w większości tynkowane, malowane dwubarwnie; barwą rozegrane dekoracyjne podziały ścian: ściana łososioworóżowa, szerokie obramienia okien, krawędzie ścian i detal plastyczny – białe.

Fasada – elewacja pn. – wieloczłonowa. Ściana korpusu zwieńczona wysokim szczytem dekorowanym ornamentem geometrycznym z giętych linii i krzyżem - wypracowanym w tynku. Pośrodku przyziemia – ściana kruchty przepruta w przyziemiu okrągłoluczną arkadą drzwi, w szczycie – okulusem. Zach. część ściany i przyziemie wieży zasłonięte czteroprzęsłowym gankiem, osłoniętym pulpityowym daszkiem, wspartym na czterech drewnianych, segmentowych filarach, wspierających okrągłoluczne archiwolty.

Przyziemie wieży, do około połowy jej wysokości - murowane z kamienia, wyżej – ściana otynkowana, w zwieńczeniu – drewniana galeryjka. Pośrodku przyziemia – arkada drzwi flankowana parą kamiennych, prostokątnych epitafiów. Pośrodku części tynkowanej – szczelinowy otwór, w zwieńczeniu części tynkowanej – tarcza zegara ujęta u nasady parą szczelinowych tworów.

Elewacja zach. – w przyziemiu elewacji wieży: prostokątne drzwi i niewielkie, prostokątne okno; powyżej – dwa, nieco większe, prostokątne okna. W dolnej części kondygnacji murowanej – rząd pięciu pionowych, szczelinowych otworów; część górna – rozwiązana jak w fasadzie. Wąska ściana korpusu kościoła przepruta wysokim, prostokątnym triforium. W ścianie zakrystii – małe triforium prostokątne.

Elewacja pd. – obejmuje parterową ścianę apsydy, przeprutą trzema niewielkimi, arkadowymi oknami, widoczną zza apsydy górną część ściany korpusu i szczyt korpusu – z dwoma wąskimi, szczelinowymi oknami w zwieńczeniu. Elewacja aneksu zach. (zakrystia) - przepruta arkadowym otworem drzwi. Elewacja aneksu wsch. – przepruta niewielkim oknem prostokątnym; narożnik osłonięty jednoprzęsłowym gankiem wspartym na drewnianym, segmentowym filarze.

Elewacja wsch. – w pn. części ściany korpusu – dwa prostokątne okna, nieco zróżnicowane w rozmiarach, rozmieszczone w dwóch kondygnacjach i wysokie, prostokątne triforium; w części pd.: półkolista ściana ryzalitu przepruta sześcioma niewielkimi, arkadowymi oknami umieszczonymi w szeroko rozglifionych węgarach; w ścianie korpusu powyżej zwieńczenia dachu ryzalitu – małe, prostokątne triforium.

WNĘTRZA Krótki korpus nakryty jest stropem belkowym z malowanym pułapem. W jego tylnej części umieszczona empora organowa, zryzalitowana w części środkowej, wspartej na drewnianych, wielobocznych słupach ze zwieńczeniem rozbudowanym w trójkątne, szerokie wsporniki. Półkolisty ryzalit w ścianie wsch. – otwarty do wnętrza; w oknach – witraże. Aneks narożny, przesklepiony krzyżowo, od strony nawy otwarty arkadą, od strony prezbiterium – pozbawiony ścian, oddzielony od prezbiterium szeroką arkadą. Prezbiterium otwarte na nawę szerokim okrągłym łukiem tęczy.

WYPOSAŻENIE: ołtarz główny z ok. 1910, zmniejszony po 1945 r., chrzcielnica, 1910 r., ambona, empora organowa, prospekt organowy – ok. 1910 r. Epitafia z XVII i XVIII w.

Instalacje – elektryczna.

SPIS MATERIAŁU FOTOGRAFICZNEGO

1. Widok kościoła od pd.wsch.
2. Widok kościoła od pn.wsch.
3. Fasada kościoła – elewacja pn.
4. Główne drzwi wejściowe
5. Belkowy strop podcienia fasady
6. Podcień w fasadzie – widok od pd.
7. Dekoracje szczytu fasady
8. Widok kościoła od pn.zach.
9. Elewacja wschodnia.
10. Wnętrze kościoła – widok w kierunku prezbiterium
11. Empora organowa
12. Malowany strop nawy
13. Kaplica pd.wsch. – wnętrze
14. Wnętrze aneksu wsch.
15. Ambona
16. Schody na empore organową
17. Konstrukcja dachowa
18. Fragment konstrukcji górnej kondygnacji wieży

<p>1. Miejscowość</p> <p>OJERZYCE</p> <p>gm. Szczanec , pow. świebodziński , woj. lubuskie</p>	<p>2. Obiekt (nazwa jak na karcie)</p> <p>KOŚCIÓŁ FILIALNY PW. ŚW. JANA CHRZCICIELA</p>	<p>3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)</p> <p>zdjęcia</p>
---	--	--

3.

4.

5.

7.

9.

1. Miejscowość

OJERZYCE

gm. Szczaniec , pow. świebodziński , woj. lubuskie

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

**KOŚCIÓŁ FILIALNY
PW. ŚW. JANA CHRZCICIELA**

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia

10.

11.

12.

13.

14.

15.

<p>1. Miejscowość</p> <p>OJERZYCE</p> <p>gm. Szczaniec , pow. świebodziński , woj. lubuskie</p>	<p>2. Obiekt (nazwa jak na karcie)</p> <p>KOŚCIÓŁ FILIALNY PW. ŚW. JANA CHRZCICIELA</p>	<p>3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)</p> <p>zdjęcia</p>
--	--	--

16.

17.

18.

